

ΟΙ ΠΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ.

Ὀλίγιστοι παρ' ἡμῖν γινώσκουσι τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τῶν πλείστων ἀσιατικῶν ἐθνῶν· διὸ νομίζομεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ *Χρόνου* τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν περὶ τῶν λεγομένων Πύργων τῆς Σιγῆς, ἥτοι περὶ τῶν ἐπικυδίων τελετῶν καὶ περὶ ταφῆς παρὰ τοῖς Πάρσαις ἢ Γκέμπρ (α).

(α) Γκέμπρ, λέξις περσικὴ, σημαίνουσα ἀπιστον· οὕτω δ' ἐν γένει ἀπεκάλεσαν οἱ Μουσουλμάνοι τοὺς λαοὺς τοὺς μὴ ὄντας μὲν Ἰουδαίους ἢ Χριστιανούς, μὴ πρεσβεύοντας δὲ τὸν ἰσλαμισμόν· κυρίως ὅμως ἀποκαλοῦσι τοὺς πυρολάτρας, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου. Οἱ Γκέμπραι λέγονται καὶ Πάρσαι, διότι κατάγονται ἐκ τοῦ Φάρς ἢ Φαρσιστάν (Περσίας) καὶ Ματζού, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν μάζων, ἥτις τῶν ἱερέων τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου. Λατρεύουσι δὲ τὸν ἥλιον ὡς εἰκόνα τῆς θεότητος καὶ τύπον τοῦ ἀγνοτάτου πυρός καὶ σέβονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας. Οὐδέποτε σβύνουσιν ἐκουσίως τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀφίνουσι νὰ σβεσθῇ μόνον, μὴ ρίπτοντες εὐλὰν ἢ ἐκραγῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν πῦρ, οὐδόλως προσπαθοῦσι νὰ σβέσωσιν αὐτό. Ἰδιάζουσιν ἀφοσίωσιν δεῖκνύουσι πρὸς τὴν ζώνην των, ἣν οὐδέποτε καταλείπουσι καὶ διατηροῦσι θρησκευτικῶς τὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ Ζωροάστρου. Οἱ πυρολάτραι οὗτοι ἐν γένει εἰσὶ πρᾶοι, καλοκάγαθοι, πιστοὶ καὶ οὐδόλως εἰσὶν ἄξιοι περιφρονήσεως. — Ἡ πυρολατρεία, ἐπικρατήσασα ἐν Αἰγύπτῳ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἔπαυεν ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν Σελευκιδῶν καὶ Ἀρσακιδῶν Παρθῶν· τῷ 225 Μ. Χ. εἰσέχθη καὶ αὐθις ὑπὸ Ἀρδασίρ Βαδελάν, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Περσίᾳ δυναστείας τῶν Σασανιδῶν· ἀλλὰ τῷ 655, εἰσβαλόντων τῶν Ἀράβων ἐν Περσίᾳ καὶ εἰσαχθέντος τοῦ ἰσλαμισμού, κατηργήθη ἡ πυρολατρεία καὶ αἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς ὤφειλον νὰ καταλίπωσι τὴν χώραν, διότι αὐστηρῶς κατεδιώκοντο. Οἱ μὲν κατέφυγον εἰς τὰ νότια τῆς Κασπίας θαλάσσης, οἱ δὲ μετέβησαν εἰς Γκιουζεράτ. Αἱ διάφοροι μουσουλμανικαὶ δυναστείαι, αἱ διαδεχόμεναι αἱ μὲν τὰς δὲ ἐν Ἀσίᾳ, ἐπιμόνως κατέδιωξαν τοὺς πυρολάτρας καὶ προσεπάθησαν νὰ καταστρέψωσι τὸ θρησκευμα αὐτό· οὐχ ἥττον ὅμως πολλοὶ ὁπαδοὶ εὐρηνται εἰσέτι ἐν Περσίᾳ, εἰς Τεχεράν καὶ Ἰσπαχάν καὶ μάλιστα εἰς τὸ

Χάρς, λέγει ὁ ἐπιστέλλων πρὸς τὸν *Χρόνον*, εἰς τὴν καλοκαγαθίαν τοῦ σιρ Τζαμσετζή Τζετζιμπόη (*Jamseljee Jejeebhoy*), ἔσχον τὸ προνόμιον νὰ ἐπισκεφθῶ, μετὰ τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλλίας, τὰ παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις σχεδὸν ἄγνωστα μέρη ταῦτα (τοὺς Πύργους τῆς Σιγῆς.)

Ἐπενθυμίζομεν ἐν πρώτοις ὅτι οἱ Πάρσαι κατάγονται ἐκ τῶν ἀρχαίων Περσῶν, τῶν ἐκδιωχθέντων τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν κατακτητῶν καὶ ἀποκατασταθέντων πρὸ ἑνδεκα ἑκατονταετηρίδων εἰς Σουράτην. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὑπάρχουσιν 70,000 Περσῶν, ὧν 50,000 εἰς Βομβάην καὶ οἱ λοιποὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἰνδικῆς, κυρίως ὅμως εἰς Γκιουζεράτ καὶ εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς Βομβάης. Καί τοι ἐν τῷ πληθυσμῷ τῆς Ἰνδικῆς (240 ἑκατομμύρια) εἰσὶν ὡς σταγὼν ὕδατος, οὐχ' ἥττον οἱ Πάρσαι ἀποτελοῦσι λαὸν σημαίνοντα· οὗτοι ἀμιλλῶνται κατὰ τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους, ἐξισοῦνται αὐτοῖς κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ μιμοῦνται πολλὰ ἔθιμα εὐρωπαϊκά. Ἡ γλῶσσά των εἶναι ἡ γκιουζερατικὴ, ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν ὁμιλοῦσι τὴν ἀγγλικήν, ἥτις διδάσκεται εἰς ἅπαντα τὰ σχολεῖά των. Τὸ ἐν Βομβάῃ σχολεῖόν των, εἰς 8 δωρεὰν ἐκπαιδεύονται περὶ τὰ χίλια ἄρρενα καὶ θήλεια, διατηρεῖται ἄριστα.

Ἡ θρησκεία τῶν Περσῶν, ἡ μεταβιβάσθαι αὐτοῖς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀγνόησεν τῆς ὑπὸ τοῦ προφήτου Ζωροάστρου, οἷαν διδάσκει αὐτὴν ἡ Ζένδ-Ἀβέστα, εἶναι μονοθεῖς, ἡ μᾶλλον πολυθεῖς, ἐναντίον τοῦ φιλοσοφικοῦ περὶ δύο ἀρχῶν δόγματός της

Κερμαί. Πολυαριθμότεροι εἰσὶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ πρὸ πάντων ἐν Βομβάῃ, ζῶντες ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλῶν καὶ φημιζόμενοι ἐπὶ ἐμπορικῇ τιμιότητι. Κατὰ διαφόρους περιηγητὰς ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 75 χιλιάδας ψυχάς.

Περὶ Ζωροάστρου (περσιστὶ Ζερδούστ) ἴδε Ἡοικὴν Βάμβια, διαφόρους ἱστορίας, κτλ. — Σημ. Ὁμήρου.

καὶ τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον λατρείας τοῦ πυρὸς καὶ τῶν στοιχείων τῶν θεωρουμένων ὡς προφανὲς ἀπεικόνισμα τῆς Θεότητος. Ἡ ἠθικὴ τῆς θρησκείας αὐτῆς συγκεφαλαιούται εἰς τρία δόγματα, ἐκ δύο λέξεων ἑκαστον: «καλοὶ λογισμοί», «καλοὶ λόγοι», «καλαὶ πράξεις», τὰ δὲ δόγματα ταῦτα καθ' ἑκάστην ὑπενθυμίζουσι τοῖς Πάρσαις τὰ τρία μικρὰ σειράδια ἢ σχοινία τῆς λευκῆς ζώνης των. Τὸ πασαικὸν σύστημα κατ' ἀρχὴν μὲν προσεγγίζει πρὸς τὸ τῶν ἀρειανῶν Ἰνδῶν, οἷον παριστῶσιν ἡμῖν αὐτὸ αἱ ἱεραὶ δέλτοι Βέδαι, ἐν πολλοῖς δὲ πρὸς τὸν μεταγενέστερον βραχμανισμόν.

Οὐδετέρω τῶν θρησκείων τούτων δύναται νὰ ποιήσῃ προσηλύτους. Πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ γεννηθῇ Βραχμὰν ἢ Πάρσαις, οὐδεμία δύναμις δὲ δύναται νὰ μεταποιήσῃ τὸν μὲν ἢ τὸν δέ. Ἀξίον σημειώσω, ὅμως περιστατικὸν διακρίνει τὴν αἵρεσιν τῶν Παρσῶν· οὐδὲν δηλονότι ἀκριβὲς ὅμοιον πρὸς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς των εὗρηται παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν, ἐξαίρεσι τοῦ ἐθίμου τοῦ ἐκθέτειν τὰ σώματα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βράχων, ἐθίμου ἀπαντῶντος, καὶ τοι ὅχι τόσον κοινῶς, παρὰ τοῖς βουδδισταῖς τοῦ Βατάν.

Οἱ *Δόκμας* ἢ *Πύργοι* τῆς *Σιγῆς* τῶν Παρσῶν εὗρηνται ἐντὸς κήπου, ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ μέρους τοῦ λόφου τοῦ Μαλαθάρ—τερπνοῦ γηλόφου κειμένου ἐπὶ μιᾷ τῶν παρὰ τῶν τοῦ Μέλανος Ὀρμου, ὅπου ὑπάρχει πλῆθος εὐρωπαϊκῶν ἐξοχικῶν οἰκιῶν καὶ ἐπαύλεων, ὡς καὶ τῶν πλουσίων τῆς Βομβάης κατοίκων.

Εἰς τὸν κήπον τῶν *Δόκμας* ἄγει ὁδὸς καλῶς διατηρημένη, ἥς ἡ εἴσοδος ἀπαγορεύεται εἰς πάντας, ἐκτὸς εἰς τοὺς Πάρσας, ὑπὸ στερεῶν σιδηρῶν κιγκλίδων. Χάρις εἰς τὸν πανίσχυρον σὶρ Τζαμσετζή, αἱ κιγκλίδες ἠνοίχθησαν, ἅμα ἐμφανισθείσης τῆς ἀμάξης μου, ὡς ἐκ μαγείας· ἐδυνάθην δὲ νὰ διέλθω ταχέως δι' ἀληθοῦς δεινδροφύτου ὁδοῦ καὶ εὖρον τὸν ἀξιέραστον γραμματέα τοῦ Πάρσου Ἰούντσαγιαλ, Κ. Νουσερβαντζή Μπαϊραντζή (*Nusserwanjee By-*

ranjee), ὅστις μὲ περιέμενεν εἰς τοῦ κήπου τὴν εἴσοδον. Εὐθὺς μ' ὠδήγησεν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῶν καθιερωμένων γαιῶν καὶ ἐστήμεν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ μεγίστου τῶν τριῶν σαγρῇ ἢ εὐκτηρίων οἰκῶν, οἵτινες ἐπικεῖνται τῶν πέντε Πύργων τῆς Σιγῆς. Ἐν τῷ κυριωτέρῳ σαγρῇ καίει πάντοτε τὸ ἱερὸν πῦρ, ὅπερ, ἀπτόμενον μετὰ πανδήμων τελετῶν, διατηρεῖται νυχθημερὸν διὰ θυμιαμάτων καὶ ἐρυθροξύλου (σανδάλου). Λαμπρὰ εἶναι ἡ ἀποψις ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου. Κάτωθεν ἡμῶν ἐφαίνοντο ἡ Βομβάη, κεκαλυμμένη ἐν μέρει ὑπὸ δασῶν κοκοφοινίκων, ὁ μεγαλοπρεπὴς λιμὴν καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ὁμός της ἀκτινοβολοῦντες· πέριξ ἡμῶν ἐξεστίνετο κήπος, οἷον μόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον τῶν τροπικῶν βλέπει τις, πέραν δὲ παρεστίνοντο λαμπροὶ διάδρομοι ἐκ γιγαντιαίων δένδρων. Οὐδεὶς ἀγγλικὸς παράδεισος (*parc*) διατηρεῖται καλλίτερον τοῦ κήπου τούτου, ἢ ποιητικωτέρα δὲ γραφίς ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀνθούτων θάμνων, τῶν κυπαρίσσων, τῶν φοινίκων—Ἰδεώδους ἐντελοῦς οὐ μόνον τῆς θρησκευτικῆς σιγῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως.

Ἀλλὰ τίνες εἰσὶν ἄρα γε αἱ πέντε οἰκοδομαὶ αἵτινες μυστηριωδῶς ἀναδύονται ἐκ τῶν δασέων δένδρων; Εἰσὶν ἐπαχθῆ κτίρια ἐκ μαύρου γρανίτου, στερεώτατα, ὥστε ἐπὶ αἰῶνας νὰ διατηρηθῶσιν, ἐπικεχρισμένα διὰ λευκῆς βαφῆς, ἥς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν λάμψιν διαστρέφουσιν ἐμβλήματα μέλανα, ὁμοιάζοντά πως πρὸς μύκητας. Δὲν δύναται τις ν' ἀποκαλέσῃ τὰ κτίρια ταῦτα πύργους, διότι τὸ ὕψος των εἶναι δυσανάλογον πρὸς τὴν διάμετρόν των. Ὁ μέγιστος τῶν πέντε πύργων, ὁ τόσον στερεῶς κτισθεὶς, ὥστε ἡ δαπάνη συνεποσώθη εἰς τρεῖς λάκκας ρουπιδίων (10 χιλιάδας λίρας στερλίνας), πρέπει νὰ ἔχῃ διάμετρον μὲν περίπου 40 ποδῶν, ὕψος δὲ 25. Ὁ ἀρχαιότερος, ὁ καὶ μικρότερος, ὠκοδομήθη πρὸ δύο αἰώνων, ὅτε οἱ Πάρσαι ἐγκατέστησαν εἰς τὴν Βομβάην, σήμερον δὲ

καὶ τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον λατρείας τοῦ πυρὸς καὶ τῶν στοιχείων τῶν θεωρουμένων ὡς προφανὲς ἀπεικόνισμα τῆς Θεότητος. Ἡ ἠθικὴ τῆς θρησκείας αὐτῆς συγκεφαλαιούται εἰς τρία δόγματα, ἐκ δύο λέξεων ἑκαστον: «καλοὶ λογισμοί», «καλοὶ λόγοι», «καλαὶ πράξεις», τὰ δὲ δόγματα ταῦτα καθ' ἑκάστην ὑπενθυμίζουσι τοῖς Πάρσαις τὰ τρία μικρὰ σειράδια ἢ σχοινία τῆς λευκῆς ζώνης των. Τὸ πασαικὸν σύστημα κατ' ἀρχὴν μὲν προσεγγίζει πρὸς τὸ τῶν ἀρειανῶν Ἰνδῶν, οἷον παριστῶσιν ἡμῖν αὐτὸ αἱ ἱεραὶ δέλτοι Βέδαι, ἐν πολλοῖς δὲ πρὸς τὸν μεταγενέστερον βραχμανισμόν.

Οὐδετέρω τῶν θρησκείων τούτων δύναται νὰ ποιήσῃ προσηλύτους. Πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ γεννηθῇ Βραχμὰν ἢ Πάρσαις, οὐδεμία δύναμις δὲ δύναται νὰ μεταποιήσῃ τὸν μὲν ἢ τὸν δέ. Ἄξιον σημειώσω, ὅμως περιστατικὸν διακρίνει τὴν αἵρεσιν τῶν Παρσῶν· οὐδὲν δηλονότι ἀκριβὲς ὅμοιον πρὸς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς των εὗρηται παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν, ἐξαίρεσι τοῦ ἐθίμου τοῦ ἐκθέτειν τὰ σώματα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βράχων, ἐθίμου ἀπαντῶντος, καὶ τοι ὅχι τόσο κοινῶς, παρὰ τοῖς βουδδισταῖς τοῦ Βατάν.

Οἱ *Δόκμας* ἢ *Πύργοι* τῆς *Σιγῆς* τῶν Παρσῶν εὗρηται ἐντὸς κήπου, ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ μέρους τοῦ λόφου τοῦ Μαλαθάρ—τερπνοῦ γηλόφου κειμένου ἐπὶ μιᾷ τῶν παρὰ τῶν τοῦ Μέλανος Ὀρμου, ὅπου ὑπάρχει πλῆθος εὐρωπαϊκῶν ἐξοχικῶν οἰκιῶν καὶ ἐπαύλεων, ὡς καὶ τῶν πλουσίων τῆς Βομβάης κατοίκων.

Εἰς τὸν κήπον τῶν *Δόκμας* ἄγει ὁδὸς καλῶς διατηρημένη, ἥς ἡ εἴσοδος ἀπαγορεύεται εἰς πάντας, ἐκτὸς εἰς τοὺς Πάρσας, ὑπὸ στερεῶν σιδηρῶν κιγκλίδων. Χάρις εἰς τὸν πανίσχυρον σὶρ Τζαμσετζή, αἱ κιγκλίδες ἠνοίχθησαν, ἅμα ἐμφανισθείσης τῆς ἀμάξης μου, ὡς ἐκ μαγείας· ἐδυνάθην δὲ νὰ διέλθω ταχέως δι' ἀληθοῦς δεινδροφύτου ὁδοῦ καὶ εὖρον τὸν ἀξιέραστον γραμματέα τοῦ Πάρσου Ἰούντσαγιαλ, Κ. Νουσερβαντζή Μπαϊραντζή (*Nusserwanjee By-*

ranjee), ὅστις μὲ περιέμενεν εἰς τοῦ κήπου τὴν εἴσοδον. Εὐθὺς μ' ὠδήγησεν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῶν καθιερωμένων γαιῶν καὶ ἐστήμεν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ μεγίστου τῶν τριῶν σαγρῇ ἢ εὐκτηρίων οἰκῶν, οἵτινες ἐπικεῖνται τῶν πέντε Πύργων τῆς Σιγῆς. Ἐν τῷ κυριωτέρῳ σαγρῇ καίει πάντοτε τὸ ἱερὸν πῦρ, ὅπερ, ἀπτόμενον μετὰ πανδήμων τελετῶν, διατηρεῖται νυχθημερὸν διὰ θυμιαμάτων καὶ ἐρυθροξύλου (σανδάλου). Λαμπρὰ εἶναι ἡ ἀποψις ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου. Κάτωθεν ἡμῶν ἐφαίνοντο ἡ Βομβάη, κεκαλυμμένη ἐν μέρει ὑπὸ δασῶν κοκοφοινίκων, ὁ μεγαλοπρεπὴς λιμὴν καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ὁρμος τῆς ἀκτινοβολοῦντες· πέριξ ἡμῶν ἐξεστίνετο κήπος, οἷον μόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον τῶν τροπικῶν βλέπει τις, πέραν δὲ παρεστίνοντο λαμπροὶ διάδρομοι ἐκ γιγαντιαίων δένδρων. Οὐδεὶς ἀγγλικὸς παράδεισος (*parc*) διατηρεῖται καλλίτερον τοῦ κήπου τούτου, ἢ ποιητικωτέρα δὲ γραφίς ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀνθούτων θάμνων, τῶν κυπαρίσσων, τῶν φοινίκων—Ἰδεώδους ἐντελοῦς οὐ μόνον τῆς θρησκευτικῆς σιγῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως.

Ἀλλὰ τίνες εἰσὶν ἄρα γε αἱ πέντε οἰκοδομαὶ αἵτινες μυστηριωδῶς ἀναδύονται ἐκ τῶν δασέων δένδρων; Εἰσὶν ἐπαχθῆ κτίρια ἐκ μαύρου γρανίτου, στερεώτατα, ὥστε ἐπὶ αἰῶνας νὰ διατηρηθῶσιν, ἐπικεχρισμένα διὰ λευκῆς βαφῆς, ἥς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν λάμψιν διαστρέφουσιν ἐμβλήματα μέλανα, ὁμοιάζοντά πως πρὸς μύκητας. Δὲν δύναται τις ν' ἀποκαλέσῃ τὰ κτίρια ταῦτα πύργους, διότι τὸ ὕψος των εἶναι δυσανάλογον πρὸς τὴν διάμετρόν των. Ὁ μέγιστος τῶν πέντε πύργων, ὁ τόσο στερεῶς κτισθεὶς, ὥστε ἡ δαπάνη συνεποσώθη εἰς τρεῖς λάκκας ρουπιδίων (10 χιλιάδας λίρας στερλίνας), πρέπει νὰ ἔχῃ διάμετρον μὲν περίπου 40 ποδῶν, ὕψος δὲ 25. Ὁ ἀρχαιότερος, ὁ καὶ μικρότερος, ὠκοδομήθη πρὸ δύο αἰώνων, ὅτε οἱ Πάρσαι ἐγκατέστησαν εἰς τὴν Βομβάην, σήμερον δὲ

εἴτε πτωχός, εἴτε σημαίνων, εἴτε ἄστημος, τὸ σῶμά του πρέπει νὰ μεταφερθῇ εἰς τοὺς Πύργους τῆς Σιγῆς ὑπὸ τῶν ἐπισήμων νεκροφόρων, οὓς καλοῦσι ναζαζαλάρ καὶ οἵτινες ἀποτελοῦσιν ἰδιαιτέραν τάξιν, τῆς νεκρικῆς συνοδίας βαδιζούσης μετ' αὐτοῦς.

Ἐπειδὴ οἱ ναζαζαλάρ θεωροῦνται ὡς μιανθέντες ἅμα ἐντελέσωσι τὴν λειτουργίαν των, ὀφείλουσι νὰ ζῶσιν ὅλως μακρὰν τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς κοινότητος, κατ' ἀκολουσίαν δὲ λαμβάνουσι μισθὸν μέγαν.

Πρὶν ὁ νεκρὸς ἀπαχθῇ ἐκ τῆς οἰκίας του, εἰς ἣν εἶναι συνηγμένοι οἱ συγγενεῖς, ἀπαγγέλλουσι προσευχὰς νεκρωσίμους, τὸ δὲ πτώμα ἐκτίθεται πρὸ κυνὸς — ζώου θεωρουμένου ἱεροῦ παρὰ τοῖς Πάρσας.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην τελετὴν, ἣν καλοῦσι σαγδηδ, τὸ σῶμα, περιτυλιχθὲν εἰς σάβανον λευκόν, τίθεται εἰς μεταλλίνην λεκάνην, ἀνοικτὴν εἰς τὰ δύο ἅκρα, οἱ δὲ ὑπάλληλοι τῶν ἐπικηδείων πομπῶν, φέροντες κατὰλευκα ἱμάτια, διευθύνονται πρὸς τὰ Δάκμας. Εἰς ἀπόστασιν τοῦλάχιστον τριάκοντα ποδῶν ἀκολουθοῦσιν αὐτοῦς οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποδιώσαντος, βαδιζόντες ἀνὰ δύο καὶ ἐνδεδυμένοι ἐπίσης λευκά· ἕκαστον ζευγὸς κρατεῖ ἐν τῶν ἁκρῶν λευκοῦ μανδηλίου, χρησιμεύοντος ὡς ἐνωτικὸν σημεῖον. Ἡ κηδεία, εἰς ἣν παρευρέθην, ἦν παιδός. Ὅτε δὲ οἱ νεκροφόροι ἐφθασαν εἰς τὴν ἀτραπὸν ἣτις διὰ κλιτύος ἀποκρήμνου ἄγει εἰς τὴν θύραν τοῦ πύργου, οἱ συγγενεῖς, ὁκτῶ τὸν ἀριθμὸν, ἐτράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ εἰσῆλθον εἰς ἓνα τῶν εὐκτηρίων οἴκων.

Ἐκεῖ, μὲ εἶπεν ὁ γραμματεὺς, ἐπαναλαμβάνουσι γάθας τινὰς (προσευχὰς) καὶ δέονται ἵν' ἀκωλύτως τὸ πνεῦμα τοῦ θανόντος ἐπανέλθῃ, τὴν τετάρτην μετὰ τὸν θάνατον ἡμέραν, εἰς τὸν τελευταῖον τῆς ἀναπαύσεως τόπον. »

Ἡ κηδεία αὕτη ἐγένετο ἐν τῷ αὐτῷ πύργῳ, ἐν ᾧ ἀνεπαύοντο ἤδη ἄλλα μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Οἱ δύο νεκροφόροι ἠνοιξαν ἀμέσως τὴν θύραν, μετέφε-

ραν εὐσεβάστως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὸ σῶμα τοῦ παιδός, καὶ, οὐδενὸς θεωροῦντος, κατέθηκαν εἰς μίαν τῶν θηκῶν τῶν πλησιεστέρων τοῦ κεντρικοῦ φρέατος. Μετὰ δέκα λεπτὰ ἐφάνησαν φέροντες κενὸν τὸ φέρετρον καὶ τὸ λευκὸν σάβανον· μόλις δὲ κλεισθείσης τῆς θύρας, δωδεκάς γυπῶν ἐπέπεσαν εἰς τὸ σῶμα καὶ τούτους ἀμέσως ἠκολούθησαν ἄλλοι. Μετὰ πέντε λεπτὰ εἶδομεν τοὺς κορεσθέντας γυπᾶς νὰ ἐπανέλθωσι νωχελῶς εἰς τὴν θέσιν των ἐν τῇ στέγῃ τοῦ πύργου, ἀφήσαντες ὀπισθέν των σκελετὸν μόνον. Ἐντούτοις οἱ νεκροθάπται εἰσῆλθον εἰς κτίριον ὁμοιάζον πρὸς πελώριον βαρέλιον, ὃ δὲ σύντροφός μου ἐπληροφόρησέ με ὅτι ἡλλαζὸν ἐνδύματα καὶ ἐνίπτοντο. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἐξῆλθον καὶ ἔθηκαν τὰ ἐπίσημα ἐνδύματά των εἰς μέρος κείμενον οὐ μακρὰν. Ἐκτὸς τοῦ κήπου οὐδὲν τῶν ἐνδυμάτων τούτων φέρουσι φόβῳ μὴ μιάνωσι τὴν πόλιν· δι' ἑκάστην δὲ τελετὴν ποιοῦσι χρῆσιν ὅλως νέων ἐνδυμάτων. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἢ τὸ πολὺ τέσσαρας ἐβδομάδας οἱ αὐτοὶ νεκροθάπται ἐπανῆλθον εἰς τὸν πύργον καὶ, φέροντες χειρόκτια, μετεκόμισαν δι' ἐργαλείου ἀρκούντως ὁμοιάζοντος πρὸς πυράγραν τὸν ἀποξηραθέντα σκελετὸν ἐντὸς τοῦ κεντρικοῦ φρέατος. Ἐκεῖ δὲ εἶναι τὸ ὀριστικὸν δοχεῖον τῶν ὀστέων.

Ἡ ἀηδὴς ὄψις τῶν γυπῶν αὐτῶν μὲ ἠνάγκασε ν' ἀποστρέψω τὸ πρόσωπον μετὰ βδελυγμίας, ἣν δὲν ἐδυνήθην ν' ἀποκρύψω. Πρώτησα τὸν γραμματέα πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐξοικειωθῶσι πρὸς τοιοῦτο ἔθιμον καὶ ἰδοὺ ὡς ἔγγιστα ἡ ἀπάντησίς του.

« Ὁ ἡμέτερος προφήτης, ὃς ἔζη πρὸ ἑξακισχιλίων ἐτῶν, μᾶς ἐδίδαξε νὰ θεωρῶμεν τὰ στοιχεῖα ὡς σύμβολα τῆς θεότητος. Ἡ γῆ, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ἔλεγεν ὁ Ζωροάστρης, οὐδέποτε καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περὶστᾶσει πρέπει νὰ μιανθῶσι διὰ τῆς ἐπαφῆς τῶν ἐν σήψει σωμάτων. Γυμνοὶ, ἔλεγε προσέτι, ἡλλομεν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ γυμνοὶ ἀπελευσόμεθα. Ὅλα τὰ φθαρτὰ μέρη τοῦ ἀτόμου ἡμῶν ὀφείλουσι νὰ ἐξα-

λειφθῶσιν ὅσον ἔνεστι ταχέως καὶ ποιου-
τοτρόπως, ὥστε ἡ μήτηρ ἡμῶν γῆ, ἢ
τι τῶν ὑπ' αὐτῆς τρεφομένων ὄντων, μὴ
μιανθῶσιν εἰς οἶονδ' ἥποτε βαθμόν. Κατὰ βά-
θος, ὁ προφήτης ἡμῶν ἦν ὁ μέγιστος τῶν
περὶ ὑγιεινῆς ἀσχοληθέντων καὶ ἡμεῖς
σύμφωνα πρὸς τοὺς περὶ ὑγιεινῆς νόμους
τούτους οἰκοδομοῦμεν τοὺς ἡμετέρους
πύργους εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων,
ἀνωθεν πάσης ἀνθρωπίνου κατοικίας. Οὐδε-
μιᾶς φειδόμεθα δαπάνης οἰκοδομοῦντες αὐ-
τοὺς διὰ στερεωτάτου ὕλικου, ἐὰν δὲ ἐκ-
θέτωμεν τοὺς νεκροὺς εἰς ἀνοικτὰ δοχεῖα
κείμενα εἰς ὕψος 14 ποδῶν, δὲν πράττομεν
τοῦτο ἵνα ἀναγκαιῶς γίνωσι βορρὰ τῶν
γυπῶν, ἀλλ' ἵνα τὰ λείψανα διασκορπισθῶ-
σιν ὅσον ἔνεστι ταχύτερον καὶ δίχως ἡ
γῆ ἢ ἐν τῶν ταύτην κατοικούντων ζώντων
πλασμάτων μιανθῇ.

ἌΟ Θεὸς ὄντως στέλλει τοὺς γύπας,
καὶ βεβαίως τὰ ὄρνεα ταῦτα κάμνουσι τὸ
ἔργον τῶν ταχύτερον ἢ ὅσον θὰ ἔκαμνον
αὐτὸ αἱ μυριάδες τῶν ἐντόμων ἂν τὸ σῶ-
μα κατωρύσσετο. Ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν, οὐ-
δὲν ὑπάρχει ἐντελέστερον τοῦ ἡμετέρου συ-
στήματος τοῦ κηδεύειν τοὺς νεκρούς· καὶ
αὐτὸ τὸ ὄμβριον ὕδωρ, ὅπερ πλύνει τοὺς
ἡμετέρους σκελετοὺς, διοχετεύεται εἰς ἄν-
θρακα καθαρτικόν. Ἐνταῦθα, εἰς τοὺς πέν-
τε πύργους, ἀναπαύονται τὰ ὅσα ἀπάν-
των τῶν Παρσῶν, οἵτινες ἀπὸ δύο αἰώνων
ἔζησαν εἰς Βομβάην. Διατελοῦμεν ἡνωμέ-
νοι ἐν τῷ βίῳ καὶ ἐσμέν τοιοῦτοι ἐν τῷ
θανάτῳ. Αὐτὸς ὁ προϊστάμενος ἡμῶν, ὁ σὶρ
Τζαμπετζή, εὐφραίνεται ἀναλογιζόμενος ὅτι
μετὰ τὸν θάνατόν του θ' ἀποκατασταθῇ ἡ
ισότης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πτωχοτέρων
καὶ ἀσθενεστέρων Παρσῶν.»

Μετὰ τὴν ἀπολογίαν ταύτην τῶν Πύρ-
γων τῆς Σιγῆς δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ ἀνα-
λογισθῶ ὅτι, καὶ τοι τὸ σύστημα τοῦτο
ἀντιθαίνει εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἡμῶν ἰδέας
καὶ τὰ αἰσθήματα, ὁ ἡμέτερος τρόπος τοῦ
θάπτειν τοὺς νεκροὺς θὰ ἐκίνει τὴν ἀγα-
νάκτησιν τῶν Παρσῶν.

Ἡ θεὰ σωμάτων ἐν διαλύσει, παραδεδο-
(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Ε')

μένων εἰς ἀναριθμήτους σκώληκας δὲν φο-
βίζει ἡμᾶς, διότι δὲν βλέπομεν αὐτούς·
ἀλλ' ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οὐδεὶς Πάρσης
παρευρίσκεται εἰς τὸ ἔργον τῶν γυπῶν τῶν
θεόθεν στελλομένων. Τότε διατὶ νὰ ἐκπλησ-
σώμεθα ἐπὶ τῷ ὅτι προτιμῶσι τὴν ταχυ-
τέραν τῶν δύο μεθόδων; Καὶ λογικῶς δὲν
δύνανται τάχα νὰ ἐρωτήσωσι ποία τῶν δύο
μεθόδων εἶναι ἡ καλλιτέρχ ὑπὸ ὑγιεινὴν
ἐποψιν;

(Μετάφρασις Π. Ο. Δ.)

ΖΩΥΦΙΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΑ ΦΥΤΑ ΕΝ Τῇ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ.

Εἰς τὰ θαλάσσια ὕδατα ἀπαντῶνται ἀν-
αρίθμητοι ποσότητες μικροσκοπικῶν ὄν-
των. Ἡ θάλασσα βρίθει τῶν τοιούτων
ὀργανικῶν ὄντων, εἰς τινὰ δὲ παράλια καθ-
ίσταται, ἔνεκεν τούτων, παχεῖα καὶ ἐλαι-
ώδης. Οἱ θαλασσοπόροι εὗρον εἰς τὰς ἀρ-
κτικὰς θαλάσσας, ἐν αἷς ὑπάρχουσιν αἱ φά-
λαιναι, μικρὰ ὀστρακόδερμα, ὁμοιάζοντα
πρὸς ἐλάχιστα ἔμβρυα καρίδων, τόσον δὲ
πολλὰ, ὥστε ἐνίοτε οἱ σωλῆνες, δι' ὧν ἀνέ-
συρον ὕδωρ διὰ τοὺς λέβητας τῶν ἀτμο-
πλῶων, ἐνεφράσσοντο καὶ κατήντα ἡ μη-
χανὴ νὰ σταματήσῃ.

Ἡ ζωὴ ἀναπτύσσεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν
τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν ὅπως καὶ εἰς τὴν
τῶν τροπικῶν. Οἱ ναυτικοὶ εἶδον ἐνίοτε εἰς
διάφορα μέρη τοῦ Ὠκεανοῦ τόσας πολλὰς
συνθηροισμένας μεδούσας, ὥστε ὅλον τὸ
ὕδωρ ἐφαίνετο γλαυκόχρουν. Ὑπάρχουσι
προσέτι ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὕδατος
μυριάδες ἐντόμων ἀροτριώντων αὐτήν, ὡς
αἱ τῶν λιμνῶν μυῖαι, ὧν οἱ κοῦφοι πόδες
φαίνεται ὅτι μόλις ψάβουσι τὸ ὑγρὸν, ἐν
ᾧ εὐρίσκουσι στήριγμα.

Μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων οἱ φυσι-
ολόγοι οὐδόλως εἶχον ἐξερευνήσει ἐπιστα-
μένως τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ὠκεανοῦ· τελει-
οποιηθέντων ὁμῶς πρὸ μικροῦ τῶν ἀναγ-
καίων ἐργαλείων, ἤρξαντο αἱ παρατηρή-